

ประมวลกฎหมาย

อาญา

และ

ประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์

ฉบับใช้งานและประกอบการศึกษา

อัปเดตประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มีคำอธิบายมาตราที่สำคัญ และออกสอบบ่อยครั้ง

อ้างอิงคำพิพากษาศาลฎีกาประกอบคำอธิบาย

เหมาะสำหรับนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ศ.วิกรณ์ รัชษ์ปวงชน

รศ.วิมาน กฤตพลวิมาน / รศ.ภัญญิญา สิริบรรพิตพัฒน

สารบัญ

—◆ ประมวลกฎหมายอาญา ◆—

	มาตรา	หน้า	
ภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป			
ลักษณะ ๑	บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป	๑-๑๐๑	๓
	หมวด ๑ บทนิยาม	๑	๓
	หมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา	๒-๑๓	๖
	หมวด ๓ โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย	๑๘-๕๘	๑๒
	ส่วนที่ ๑ โทษ	๑๘-๓๘	๑๒
	ส่วนที่ ๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัย	๓๙-๕๐	๑๙
	ส่วนที่ ๓ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ	๕๑-๕๘	๒๓
	และการรอกการลงโทษ		
	หมวด ๔ ความรับผิดชอบในทางอาญา	๕๙-๖๙	๒๖
	หมวด ๕ การพยายามกระทำความผิด	๗๐-๗๒	๓๓
	หมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน	๗๓-๗๙	๓๓
	หมวด ๗ การกระทำความผิดหลายบท	๙๐-๙๑	๓๖
	หรือหลายกระทง		
	หมวด ๘ การกระทำความผิดอีก	๙๒-๙๔	๓๖
	หมวด ๙ อายุความ	๙๕-๑๐๑	๓๘
ลักษณะ ๒	บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ	๑๐๒-๑๐๖	๔๐

ภาค ๒ ความผิด

ลักษณะ ๑	ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร	๑๐๗-๓๖๖/๔	๔๑
	หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์	๑๐๗-๑๑๒	๔๑
	พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการ		
	แทนพระองค์		
	หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ	๑๑๓-๑๑๘	๔๓
	ภายในราชอาณาจักร		

	มาตรา	หน้า
หมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ภายนอกราชอาณาจักร	๑๑๙-๑๒๙	๔๕
หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ๑๓๐-๑๓๕		๔๖
ลักษณะ ๑/๑ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย	๑๓๕/๑-๑๓๕/๔	๔๗
ลักษณะ ๒ ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	๑๓๖-๑๖๖	๔๙
หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน	๑๓๖-๑๔๖	๔๙
หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	๑๔๗-๑๖๖	๕๒
ลักษณะ ๓ ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	๑๖๗-๒๐๕	๕๖
หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม	๑๖๗-๑๙๙	๕๖
หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม๒๐๐-๒๐๕		๖๒
ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	๒๐๖-๒๐๗	๖๔
ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	๒๐๙-๒๑๖	๖๔
ลักษณะ ๖ ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตราย ต่อประชาชน	๒๑๗-๒๓๙	๖๖
ลักษณะ ๗ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง	๒๔๐-๒๖๙/๑๕	๗๑
หมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา	๒๔๐-๒๔๙	๗๑
หมวด ๒ ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว	๒๕๐-๒๖๓	๗๓
หมวด ๓ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร	๒๖๔-๒๖๙	๗๕
หมวด ๔ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์	๒๖๙/๑- ๒๖๙/๓	๗๗
หมวด ๕ ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง	๒๖๙/๔- ๒๖๙/๕	๗๗
ลักษณะ ๘ ความผิดเกี่ยวกับการค้า	๒๗๐-๒๗๕	๘๐
ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๒๗๖-๒๗๗/๒	๘๑
ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	๒๗๘-๓๐๗	๙๑
หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต	๒๗๘-๒๙๔	๙๑
หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย	๒๙๕-๓๐๐	๙๒
หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก	๓๐๑-๓๐๕	๙๔
หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา	๓๐๖-๓๐๗	๙๖

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๑๑ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	๓๐๙-๓๓๓	๙๗
หมวด ๑ ความผิดต่อเสรีภาพ	๓๐๙-๓๒๑/๑	๙๗
หมวด ๒ ความผิดฐานเปิดเผยความลับ	๓๒๒-๓๒๕	๑๐๑
หมวด ๓ ความผิดฐานหมิ่นประมาท	๓๒๖-๓๓๓	๑๐๒
ลักษณะ ๑๒ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	๓๓๔-๓๖๖	๑๐๔
หมวด ๑ ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์	๓๓๔-๓๓๖	๑๐๔
หมวด ๒ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์	๓๓๗-๓๔๐	๑๐๗
หมวด ๓ ความผิดฐานฉ้อโกง	๓๔๑-๓๔๘	๑๑๐
หมวด ๔ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้	๓๔๙-๓๕๑	๑๑๒
หมวด ๕ ความผิดฐานยักยอก	๓๕๒-๓๕๖	๑๑๒
หมวด ๖ ความผิดฐานรับของโจร	๓๕๗	๑๑๓
หมวด ๗ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน	๓๕๘-๓๖๑	๑๑๔
หมวด ๘ ความผิดฐานบุกรุก	๓๖๒-๓๖๖	๑๑๕
ลักษณะ ๑๓ ความผิดเกี่ยวกับศพ	๓๖๖/๑-๓๖๖/๔	๑๑๖

ภาค ๓ ลหุโทษ

๓๖๗-๓๙๘ ๑๑๗

คำอธิบายมาตราสำคัญ

ภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป	๑-๑๐๔	๑๒๓
ภาค ๒ ความผิด	๑๑๓-๓๖๖/๔	๑๗๐

—◆ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ —◆

	มาตรา	หน้า
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์		๒๙๗
ข้อความเบื้องต้น	๑-๓	๒๙๗

บรรพ ๑ หลักทั่วไป

ลักษณะ ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๔-๑๔	๓๐๐
ลักษณะ ๒	บุคคล	๑๕-๑๓๖	๓๐๒
	หมวด ๑ บุคคลธรรมดา	๑๕-๖๔	๓๐๒
	ส่วนที่ ๑ สภาพบุคคล	๑๕-๑๘	๓๐๒
	ส่วนที่ ๒ ความสามารถ	๑๙-๓๖	๓๐๓
	ส่วนที่ ๓ ภูมิลำเนา	๓๗-๔๗	๓๐๗
	ส่วนที่ ๔ สาบสูญ	๔๘-๖๔	๓๐๙
	หมวด ๒ นิติบุคคล	๖๕-๑๓๖	๓๑๓
	ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๕-๗๗	๓๑๓
	ส่วนที่ ๒ สหสมาคม	๗๘-๑๐๙	๓๑๕
	ส่วนที่ ๓ มูลนิธิ	๑๑๐-๑๓๖	๓๒๓
ลักษณะ ๓	ทรัพย์สิน	๑๓๗-๑๔๘	๓๓๒
ลักษณะ ๔	นิติกรรม		๓๓๔
	หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๔๙-๑๕๓	๓๓๔
	หมวด ๒ การแสดงเจตนา	๑๕๔-๑๗๑	๓๓๕
	หมวด ๓ โฆษะกรรมและโมฆียะกรรม	๑๗๒-๑๘๑	๓๓๘
	หมวด ๔ เงื่อนไขและเงื่อนไขเวลา	๑๘๒-๑๙๓	๓๔๑

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๕	ระยะเวลา	๑๙๓/๑-๑๙๓/๘ ๓๔๓
ลักษณะ ๖	อายุความ	๑๙๓/๙-๑๙๓/๓๕ ๓๔๕
	หมวด ๑ บทเปิดเสร็จทั่วไป	๑๙๓/๙-๑๙๓/๒๙ ๓๔๕
	หมวด ๒ กำหนดอายุความ	๑๙๓/๓๐-๑๙๓/๓๕ ๓๔๙

บรรพ ๒ นี้

ลักษณะ ๑	บทเปิดเสร็จทั่วไป	๑๙๔-๓๕๓ ๓๕๔
	หมวด ๑ วัตถุแห่งหนี้	๑๙๔-๒๐๒ ๓๕๔
	หมวด ๒ ผลแห่งหนี้	๒๐๓-๒๘๙ ๓๕๖
	ส่วนที่ ๑ การไม่ชำระหนี้	๒๐๓-๒๒๕ ๓๕๖
	ส่วนที่ ๒ รับช่วงสิทธิ	๒๒๖-๒๓๒ ๓๖๑
	ส่วนที่ ๓ การใช้สิทธิเรียกร้อง ของลูกหนี้	๒๓๓-๒๓๖ ๓๖๓
	ส่วนที่ ๔ เพิกถอนการนิยมนล	๒๓๗-๒๔๐ ๓๖๔
	ส่วนที่ ๕ สิทธิยึดหน่วง	๒๔๑-๒๕๐ ๓๖๕
	ส่วนที่ ๖ บุริมสิทธิ	๒๕๑-๒๘๙ ๓๖๖
	๑. บุริมสิทธิสามัญ	๒๕๓-๒๕๘ ๓๖๗
	๒. บุริมสิทธิพิเศษ	๒๕๙-๒๗๖ ๓๖๘
	๓. ลำดับแห่งบุริมสิทธิ	๒๗๗-๒๘๐ ๓๗๑
	๔. ผลแห่งบุริมสิทธิ	๒๘๑-๒๘๙ ๓๗๒
	หมวด ๓ ลูกหนี้และเจ้าหนี้หลายคน	๒๙๐-๓๐๒ ๓๗๔
	หมวด ๔ โอนสิทธิเรียกร้อง	๓๐๓-๓๑๓ ๓๗๗
	หมวด ๕ ความระงับหนี้	๓๑๔-๓๕๓ ๓๗๙
	ส่วนที่ ๑ การชำระหนี้	๓๑๔-๓๓๙ ๓๗๙
	ส่วนที่ ๒ ปลดหนี้	๓๔๐ ๓๘๔
	ส่วนที่ ๓ หักกลบหนี้	๓๔๑-๓๔๘ ๓๘๔
	ส่วนที่ ๔ แปลงหนี้ใหม่	๓๔๙-๓๕๒ ๓๘๖
	ส่วนที่ ๕ หนี้เคลื่อนกลิ้งกัน	๓๕๓ ๓๘๗

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๒ สัญญา	๓๕๔-๓๕๔	๓๘๗
หมวด ๑ ก่อให้เกิดสัญญา	๓๕๔-๓๖๘	๓๘๗
หมวด ๒ ผลแห่งสัญญา	๓๖๖๙-๓๗๖	๓๙๐
หมวด ๓ มีดจำและกำหนดเบี้ยปรับ	๓๗๗-๓๘๕	๓๙๒
หมวด ๔ เลิกสัญญา	๓๘๖-๓๙๔	๓๙๔
ลักษณะ ๓ จัดการงานนอกสั่ง	๓๙๕-๔๐๕	๓๙๖
ลักษณะ ๔ ลากมีควรถัด	๔๐๖-๔๑๙	๓๙๘
ลักษณะ ๕ ละเมิด	๔๒๐-๔๕๒	๔๐๒
หมวด ๑ ความรับผิดเพื่อละเมิด	๔๒๐-๔๓๗	๔๐๒
หมวด ๒ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด	๔๓๘-๔๔๘	๔๐๕
หมวด ๓ นิรโทษกรรม	๔๔๙-๔๕๒	๔๐๘

บรรพ ๓ เอกเทศสัญญา

ลักษณะ ๑ ซื่อขาย	๔๕๓-๕๑๗	๔๑๒
หมวด ๑ สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย	๔๕๓-๔๖๐	๔๑๒
ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๔๕๓-๔๕๗	๔๑๒
ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์	๔๕๘-๔๖๐	๔๑๓
หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดของผู้ขาย	๔๖๑-๔๘๕	๔๑๔
ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ	๔๖๑-๔๗๑	๔๑๔
ส่วนที่ ๒ ความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง	๔๗๒-๔๗๔	๔๑๖
ส่วนที่ ๓ ความรับผิดในการรอนสิทธิ	๔๗๕-๔๘๒	๔๑๗
ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิด	๔๘๓-๔๘๕	๔๑๘

	มาตรา	หน้า
หมวด ๓ หน้าที่ของผู้ซื้อ	๔๘๖-๔๙๐	๔๑๙
หมวด ๔ การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง	๔๙๑-๕๑๓	๔๒๐
ส่วนที่ ๑ ขายฝาก	๔๙๑-๕๐๒	๔๒๐
ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง	๕๐๓-๕๐๘	๔๒๒
ขายตามคำพรรณนา		
ขายเพื่อชอบ		
ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด	๕๐๙-๕๑๓	๔๒๓
ลักษณะ ๒ แลกเปลี่ยน	๕๑๘-๕๒๐	๔๒๕
ลักษณะ ๓ ให้	๕๒๑-๕๓๖	๔๒๕
ลักษณะ ๔ เช่าทรัพย์	๕๓๗-๕๓๑	๔๒๘
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๕๓๗-๕๔๕	๔๒๘
หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า	๕๔๖-๕๕๑	๔๓๐
หมวด ๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า	๕๕๒-๕๖๓	๔๓๑
หมวด ๔ ความระงับแห่งสัญญาเช่า	๕๖๔-๕๗๑	๔๓๓
ลักษณะ ๕ เช่าซื้อ	๕๗๒-๕๗๔	๔๓๔
ลักษณะ ๖ จ้างแรงงาน	๕๗๕-๕๘๖	๔๓๕
ลักษณะ ๗ จ้างทำของ	๕๘๗-๖๐๗	๔๓๗
ลักษณะ ๘ รับขน	๖๐๘-๖๓๙	๔๔๐
หมวด ๑ รับขนของ	๖๑๐-๖๓๓	๔๔๐
หมวด ๒ รับขนคนโดยสาร	๖๓๔-๖๓๙	๔๔๕
ลักษณะ ๙ ยืม	๖๔๐-๖๕๖	๔๔๖
หมวด ๑ ยืมใช้คงรูป	๖๔๐-๖๔๙	๔๔๖
หมวด ๒ ยืมใช้สิ้นเปลือง	๖๕๐-๖๕๖	๔๔๗
ลักษณะ ๑๐ ฝากทรัพย์	๖๕๗-๖๗๙	๔๔๙
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๕๗-๖๗๑	๔๔๙
หมวด ๒ วิธีเฉพาะการฝากเงิน	๖๗๒-๖๗๓	๔๕๑
หมวด ๓ วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม	๖๗๔-๖๗๙	๔๕๒

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๑๑ คำประกัน	๖๘๐-๗๐๑	๔๕๔
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๖๘๐-๖๘๕/๑	๔๕๔
หมวด ๒ ผลก่อนชำระหนี้	๖๘๖-๖๙๒	๔๕๖
หมวด ๓ ผลภายหลังชำระหนี้	๖๙๓-๖๙๗	๔๕๘
หมวด ๔ ความระงับสิ้นไปแห่งการคำประกัน	๖๙๘-๗๐๑	๔๕๙
ลักษณะ ๑๒ จำนอง	๗๐๒-๗๔๖	๔๖๐
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๐๒-๗๑๔/๑	๔๖๐
หมวด ๒ สิทธิจำนองครอบเพียงใด	๗๑๕-๗๒๑	๔๖๒
หมวด ๓ สิทธิและหน้าที่ของผู้รับจำนอง และผู้จำนอง	๗๒๒-๗๒๗/๑	๔๖๓
หมวด ๔ การบังคับจำนอง	๗๒๘-๗๓๕	๔๖๕
หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง	๗๓๖-๗๔๓	๔๖๗
หมวด ๖ ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง	๗๔๔-๗๔๖	๔๗๐
ลักษณะ ๑๓ จำนำ	๗๔๗-๗๖๙	๔๗๑
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๔๗-๗๕๗	๔๗๑
หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำ และผู้รับจำนำ	๗๕๘-๗๖๓	๔๗๓
หมวด ๓ การบังคับจำนำ	๗๖๔-๗๖๘	๔๗๔
หมวด ๔ ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ	๗๖๙	๔๗๕
ลักษณะ ๑๔ เก็บของในคลังสินค้า	๗๗๐-๗๙๖	๔๗๕
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๗๐-๗๗๔	๔๗๕
หมวด ๒ ใบบริของคลังสินค้า และประทวนสินค้า	๗๗๕-๗๙๖	๔๗๖
ลักษณะ ๑๕ ตัวแทน	๗๙๗-๘๔๔	๔๘๐
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๗๙๗-๘๐๖	๔๘๐
หมวด ๒ หน้าที่และความรับผิดชอบ ของตัวแทนต่อตัวการ	๘๐๗-๘๑๔	๔๘๒

	มาตรา	หน้า
หมวด ๓ หน้าที่และความรับผิดชอบ ของตัวการต่อตัวแทน	๘๑๕-๘๑๙	๔๘๔
หมวด ๔ ความรับผิดชอบของตัวการ และตัวแทนต่อบุคคลภายนอก	๘๒๐-๘๒๕	๔๘๕
หมวด ๕ ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญา ตัวแทน	๘๒๖-๘๓๒	๔๘๖
หมวด ๖ ตัวแทนค้าต่าง	๘๓๓-๘๔๔	๔๘๗
ลักษณะ ๑๖ นายหน้า	๘๔๕-๘๔๙	๔๘๙
ลักษณะ ๑๗ ประนีประนอมยอมความ	๘๕๐-๘๕๒	๔๙๐
ลักษณะ ๑๘ การพนัน และขั้นตอน	๘๕๓-๘๕๕	๔๙๑
ลักษณะ ๑๙ บัญชีเดินสะพัด	๘๕๖-๘๖๐	๔๙๑
ลักษณะ ๒๐ ประกันภัย	๘๖๑-๘๙๗	๔๙๒
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๘๖๑-๘๖๘	๔๙๒
หมวด ๒ ประกันวินาศภัย	๘๖๙-๘๘๘	๔๙๕
ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๘๖๙-๘๘๒	๔๙๕
ส่วนที่ ๒ วิธีเฉพาะการประกันภัย ในการรับขน	๘๘๓-๘๘๖	๔๙๘
ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน	๘๘๗-๘๘๘	๔๙๙
หมวด ๓ ประกันชีวิต	๘๘๙-๘๙๗	๕๐๐
ลักษณะ ๒๑ ตัวเงิน	๘๙๘-๑๐๑๑	๕๐๒
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๘๙๘-๙๐๗	๕๐๒
หมวด ๒ ตัวแลกเงิน	๙๐๘-๙๘๑	๕๐๔
ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลัง ตัวแลกเงิน	๙๐๘-๙๒๖	๕๐๔
ส่วนที่ ๒ การรับรอง	๙๒๗-๙๓๗	๕๐๘
ส่วนที่ ๓ อาวัล	๙๓๘-๙๔๐	๕๑๑
ส่วนที่ ๔ การใช้เงิน	๙๔๑-๙๔๙	๕๑๒
ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า	๙๕๐-๙๕๘	๕๑๓

	มาตรา	หน้า
ส่วนที่ ๖ ลิขสิทธิ์เกี่ยวกับเพราะเขา ไม่รับรองหรือไม่ใช้เงิน	๙๕๙-๙๖๔	๕๑๖
ส่วนที่ ๗ ตัวแลกเปลี่ยนเป็นสำหรับ	๙๖๕-๙๘๑	๕๒๓
หมวด ๓ ตัวสัญญาใช้เงิน	๙๘๒-๙๘๖	๕๒๔
หมวด ๔ เชื้อค	๙๘๗-๑๐๐๐	๕๒๖
หมวด ๕ อายุความ	๑๐๐๑-๑๐๐๕	๕๓๐
หมวด ๖ ตัวเงินปลอม ตัวเงินถูกลัก และตัวเงินหาย	๑๐๐๖-๑๐๑๑	๕๓๑
ลักษณะ ๒๒ หุ้นส่วนและบริษัท	๑๐๑๒-๑๒๗๓/๔	๕๓๓
หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๐๑๒-๑๐๒๔	๕๓๓
หมวด ๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญ	๑๐๒๕-๑๐๓๖	๕๓๖
ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห์	๑๐๒๕	๕๓๖
ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระหว่าง ผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง	๑๐๒๖-๑๐๔๘	๕๓๖
ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระหว่าง ผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคล ภายนอก	๑๐๔๙-๑๐๕๔	๕๓๙
ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วนสามัญ	๑๐๕๕-๑๐๖๓	๕๔๐
ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญ	๑๐๖๔-๑๐๗๒	๕๔๓
ส่วนที่ ๖ การควบห้างหุ้นส่วน จดทะเบียนเข้ากัน	๑๐๗๓-๑๐๗๖	๕๔๖
หมวด ๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด	๑๐๗๗-๑๐๙๕	๕๔๗
หมวด ๔ บริษัทจำกัด	๑๐๙๖-๑๒๔๑/๗	๕๕๑
ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้ง บริษัทจำกัด	๑๐๙๖-๑๑๑๖	๕๕๑
ส่วนที่ ๒ หุ้นและผู้ถือหุ้น	๑๑๑๗-๑๑๔๓	๕๕๘

	มาตรา	หน้า
ส่วนที่ ๓ วิธีจัดการบริษัทจำกัด	๑๑๔๔-๑๒๐๗	๕๖๓
๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๑๔๔-๑๑๔๙	๕๖๓
๒. กรรมการ	๑๑๕๐-๑๑๖๐	๕๖๔
๓. ประชุมใหญ่	๑๑๖๑-๑๑๙๕	๕๖๘
๔. บัญชีงบดุล	๑๑๙๖-๑๑๙๙	๕๗๒
๕. เงินปันผลและเงิน สำรอง	๑๒๐๐-๑๒๐๕	๕๗๒
๖. สมุดและบัญชี	๑๒๐๖-๑๒๐๗	๕๗๔
ส่วนที่ ๔ การสอบบัญชี	๑๒๐๘-๑๒๑๔	๕๗๔
ส่วนที่ ๕ การตรวจ	๑๒๑๕-๑๒๑๙	๕๗๕
ส่วนที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน	๑๒๒๐-๑๒๒๘	๕๗๖
ส่วนที่ ๗ หุ้นกู้	๑๒๒๙-๑๒๓๕	๕๗๘
ส่วนที่ ๘ เลิกบริษัทจำกัด	๑๒๓๖-๑๒๓๗	๕๗๘
ส่วนที่ ๙ การควบรวมบริษัทจำกัด	๑๒๓๘-๑๒๔๓	๕๗๙
ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว	๑๒๔๔-๑๒๔๕	๕๘๒
ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียน บริษัทร้าง	๑๒๔๖	๕๘๒
ส่วนที่ ๑๒ การแปรสภาพ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นบริษัทจำกัด	๑๒๔๖/๑-๑๒๔๗/๗	๕๘๓
หมวด ๕ การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด	๑๒๔๗-๑๒๗๓	๕๘๕
หมวด ๖ การถอนทะเบียนห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดร้าง	๑๒๗๓/๑-๑๒๗๓/๔	๕๙๐

บรรพ ๔ ทรัพย์สิน

ลักษณะ ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๒๙๘-๑๓๐๗	๕๙๔
ลักษณะ ๒	กรรมสิทธิ์	๑๓๐๘-๑๓๖๖	๕๙๖
	หมวด ๑ การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์	๑๓๐๘-๑๓๓๔	๕๙๖
	หมวด ๒ แดนแห่งกรรมสิทธิ์ และการใช้กรรมสิทธิ์	๑๓๓๕-๑๓๕๕	๖๐๑
	หมวด ๓ กรรมสิทธิ์รวม	๑๓๕๖-๑๓๖๖	๖๐๖
ลักษณะ ๓	ครอบครอง	๑๓๖๗-๑๓๘๖	๖๐๘
ลักษณะ ๔	ภาระจำยอม	๑๓๘๗-๑๔๐๑	๖๑๑
ลักษณะ ๕	อาศัย	๑๔๐๒-๑๔๐๙	๖๑๓
ลักษณะ ๖	สิทธิเหนือพื้นดิน	๑๔๑๐-๑๔๑๖	๖๑๔
ลักษณะ ๗	สิทธิเก็บกิน	๑๔๑๗-๑๔๒๘	๖๑๕
ลักษณะ ๘	ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์	๑๔๒๙-๑๔๓๔	๖๑๘

บรรพ ๕ ครอบครัว

ลักษณะ ๑	การสมรส	๑๔๓๕-๑๕๓๕	๖๒๒
	หมวด ๑ การหมั้น	๑๔๓๕-๑๔๔๗/๒	๖๒๒
	หมวด ๒ เงื่อนไขแห่งการสมรส	๑๔๔๘-๑๔๖๐	๖๒๕
	หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา	๑๔๖๑-๑๔๖๔/๑	๖๒๘
	หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา	๑๔๖๕-๑๔๙๓	๖๒๙
	หมวด ๕ ความเป็นโมฆะของการสมรส	๑๔๙๔-๑๕๐๐	๖๓๖
	หมวด ๖ การสิ้นสุดแห่งการสมรส	๑๕๐๑-๑๕๓๕	๖๓๙
ลักษณะ ๒	บิดามารดากับบุตร	๑๕๓๖-๑๕๙๘/๓๗	๖๔๘
	หมวด ๑ บิดามารดา	๑๕๓๖-๑๕๖๐	๖๔๘
	หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา และบุตร	๑๕๖๑-๑๕๘๔/๑	๖๕๖
	หมวด ๓ ความปกครอง	๑๕๘๕-๑๕๙๘/๑๘	๖๖๒
	หมวด ๔ บุตรบุญธรรม	๑๕๙๙/๑๙-๑๕๙๘/๓๗	๖๖๙

ลักษณะ ๓ ค่าอุปการะเลี้ยงดู

๑๕๙๙/๓๘-๑๕๙๙/๔๑ ๖๗๔

บรรพ ๖ มรดก

ลักษณะ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

๑๕๙๙-๑๖๑๙

๖๗๘

หมวด ๑ การตกทอดแห่งทรัพย์สินมรดก

๑๕๙๙-๑๖๐๓

๖๗๘

หมวด ๒ การเป็นทายาท

๑๖๐๔-๑๖๐๗

๖๗๙

หมวด ๓ การตัดมิให้รับมรดก

๑๖๐๘-๑๖๐๙

๖๘๑

หมวด ๔ การสละมรดกและอื่นๆ

๑๖๑๐-๑๖๑๙

๖๘๑

ลักษณะ ๒ สิทธิโดยธรรมในการรับมรดก

๑๖๒๐-๑๖๔๕

๖๘๔

หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

๑๖๒๐-๑๖๒๘

๖๘๔

หมวด ๒ การแบ่งทรัพย์สินมรดกระหว่าง

๑๖๒๙-๑๖๓๑

๖๘๖

ทายาทโดยธรรมในลำดับ

และชั้นต่างๆ

หมวด ๓ การแบ่งส่วนมรดกของทายาท

๑๖๓๒-๑๖๓๘

๖๘๗

โดยธรรมในลำดับและชั้นต่างๆ

ส่วนที่ ๑ ญาติ

๑๖๓๒-๑๖๓๔

๖๘๗

ส่วนที่ ๒ คู่สมรส

๑๖๓๕-๑๖๓๘

๖๘๘

หมวด ๔ การรับมรดกแทนที่กัน

๑๖๓๙-๑๖๔๕

๖๘๙

ลักษณะ ๓ พินัยกรรม

๑๖๔๖-๑๗๑๐

๖๙๐

หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

๑๖๔๖-๑๖๕๔

๖๙๐

หมวด ๒ แบบพินัยกรรม

๑๖๕๕-๑๖๗๒

๖๙๓

หมวด ๓ ผลและการตีความแห่งพินัยกรรม

๑๖๗๓-๑๖๘๕

๖๙๘

หมวด ๔ พินัยกรรมที่ตั้งผู้ปกครองทรัพย์สิน

๑๖๘๖-๑๖๙๒

๗๐๑

หมวด ๕ การเพิกถอนและการตกไป

๑๖๙๓-๑๖๙๙

๗๐๒

แห่งพินัยกรรมหรือข้อกำหนด

พินัยกรรม

หมวด ๖ ความเสียเปรียบแห่งพินัยกรรม

๑๗๐๐-๑๗๑๐

๗๐๔

หรือข้อกำหนดพินัยกรรม

	มาตรา	หน้า
ลักษณะ ๔	วิธีจัดการและปันทรัพย์มรดก	๑๗๑๑-๑๗๕๒
	หมวด ๑ ผู้จัดการมรดก	๑๗๑๑-๑๗๓๓
	หมวด ๒ การรวบรวมจำหน่ายทรัพย์มรดก เป็นตัวแทน และการชำระหนี้ กับแบ่งปันทรัพย์มรดก	๑๗๓๔-๑๗๔๔
	หมวด ๓ การแบ่งมรดก	๑๗๔๕-๑๗๕๒
ลักษณะ ๕	มรดกที่ไม่มีผู้รับ	๑๗๕๓
ลักษณะ ๖	อายุความ	๑๗๕๔-๑๗๕๕

คำอธิบายมาตราสำคัญ

บรรพ ๑	๗๒๐
บรรพ ๒	๗๓๔
บรรพ ๓	๗๔๓
บรรพ ๔	๗๖๔
บรรพ ๕	๘๐๕
บรรพ ๖	๘๑๙

ประมวลกฎหมายอาญา

ภาค ๑

บทบัญญัติทั่วไป

ลักษณะ ๑

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป

หมวด ๑

บทนิยาม

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๒) “ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดิน สำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(๓) “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรื่อ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๕) “อาวุธ” หมายความว่า รวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

ลักษณะ ๗

ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

หมวด ๑

ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา

มาตรา ๒๔๐ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญ
กระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือทำ
ปลอมขึ้นซึ่งพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้นๆ ผู้นั้น
กระทำความผิดฐานปลอมเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่
สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๒๔๑ ผู้ใดแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือ
สิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือแปลงพันธบัตรรัฐบาล
หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้นๆ ให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อ
ว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานแปลงเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุก
ตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๒๔๒ ผู้ใดกระทำให้โดยทุจริตให้เหรียญกระษาปณ์ซึ่งรัฐบาลออกใช้มี
น้ำหนักลดลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ผู้ใดนำเข้าไปในราชอาณาจักร นำออกใช้หรือมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งเหรียญ
กระษาปณ์ที่มีผู้กระทำให้โดยทุจริตให้น้ำหนักลดลงตามความในวรรคแรก ต้องระวาง
โทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๔๓ ผู้ใดนำเข้าไปในราชอาณาจักรซึ่งสิ่งใดๆ อันเป็นของปลอมตาม
มาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตรา ๒๔๑ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ใน
มาตรานั้นๆ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๓๐๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๓

ความผิดฐานทำให้แก่ลูก

มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๒ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๓๐๓ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๓๐๔ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

- (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น
- (๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมามีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
- (๓) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์เนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
- (๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์
- (๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

สิ่งที่ศาลจะใช้พิจารณาเพื่อการรอลงอาญานั้นกล่าวคือ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิด หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานี

ทั้งนี้ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดที่ได้รับการรอลงอาญา ข้อเดียวหรือหลายข้อ ตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑) - (๕) ก็ได้

ตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกา

- แม้จำเลยจะต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลว่ามีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ให้จำคุก ๑๓ ปี ๔ เดือน แต่จำเลยก็ได้รับโทษและพ้นโทษมาแล้ว ทำให้จำเลยย่อมได้รับประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบรอบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บัญญัติให้ถือว่าจำเลยมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีนั้นๆ จึงถือว่าจำเลยไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ตามมาตรา ๕๖ ศาลจึงพิจารณารอลงโทษจำเลยได้ (ฎ. ๓๗๙๙/๒๕๔๐)

มาตรา ๕๙

มาตรา ๕๙ เป็นหลักการสำคัญของความรับผิดชอบในทางอาญาที่มีการนำไปใช้มากที่สุดต่อการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญา และเป็นหัวใจของเรื่อง “ความรับผิดชอบในทางอาญา”

มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง เป็นความรับผิดชอบในทางอาญา ซึ่งบุคคลจะรับผิดชอบทางอาญาเมื่อมี “การกระทำ” ในลักษณะที่บุคคลนั้นรู้สำนึกถึงการเคลื่อนไหวของร่างกาย อวัยวะตนเอง ที่ไปกระทำต่อบุคคลอื่น ในการนี้โดยหลักความรับผิดชอบโดยเจตนา นั้น ผลของการกระทำโดย “เจตนา” อันเป็นหลักความรับผิดชอบในทางอาญา ทำให้บทบัญญัติตามภาค ๒ ความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่จำเป็นต้องบัญญัติถึงความรับผิดชอบฐานความผิดนั้นๆ ว่าจะต้องกระทำโดยเจตนาแต่ประการใด เพราะเป็นไปตามหลักที่ว่าบุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อเมื่อกระทำโดยเจตนา

แต่ในบางฐานความผิดที่เป็นความผิดที่ผู้กระทำผิดจะต้องรับผิดแม้กระทำโดยประมาท เช่น มาตรา ๒๙๑ ในความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ฯลฯ หรือในบางฐานความผิดที่เป็นความผิดที่ผู้กระทำผิดจะต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เช่น ในความผิดลหุโทษ ตามภาค ๓ ประมวลกฎหมายอาญา บางฐานความผิด

มาตรา ๕๙ วรรคสอง เป็นการกระทำโดยเจตนา ซึ่งจะต้องรู้สำนึกในการที่กระทำ ซึ่งกระทำโดยเจตนาแบ่งเป็น “เจตนาประสงค์ต่อผล” หรือ “เจตนาโดยตรง” และ “เจตนาเล็งเห็นผล” หรือ “เจตนาโดยอ้อม”

มาตรา ๕๙ วรรคสาม การที่ผู้กระทำไม่รู้เท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่าผู้นั้น “ไม่มีเจตนา” เพราะเจตนาหมายถึงประสงค์ต่อผล หรือเล็งเห็นผลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๙ วรรคสอง นั้นเอง

มาตรา ๕๙ วรรคสี่ เป็นการกระทำโดยประมาท ในเบื้องต้นการกระทำโดยประมาทเป็นการกระทำความผิดที่มีไม่กระทำโดยเจตนา ตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง แต่การกระทำโดยประมาทเป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลใน “ภาวะ” เช่นนั้นจะต้องมีตาม “วิสัย” และ “พฤติการณ์” ในการนี้ผู้กระทำโดยประมาทสามารถใช้ความระมัดระวังได้ แต่มิได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอ

มาตรา ๕๙ วรรคห้า ที่กฎหมายบัญญัติให้การกระทำมีความหมายรวมถึงการให้เกิดผลอันใดอันหนึ่งขึ้นโดย “งดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล” นั้นด้วย การกระทำโดยงดเว้นดังกล่าวนี้ให้ถือเสมือนว่าเป็นการกระทำของผู้งดเว้น ซึ่งมีหน้าที่กฎหมายกำหนด หน้าที่ตามสัญญา ฯ เป็นต้น

ตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกา

- จำเลยใช้ปืนยิงเข้าไปในกลุ่มของผู้ตาย ย่อมเล็งเห็นได้ว่ากระสุนปืนอาจถูกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตายได้ การที่กระสุนปืนที่ยิงถูกผู้ตาย เป็นผลจากการกระทำของผู้ใช้ปืนยิง ซึ่งมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (ฎ. ๔๙๒๔/๒๕๕๓)

- แม้จำเลยจะอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ไม่เกิน ๒๐ ปี ศาลก็อาจไม่ลดโทษให้แก่จำเลยก็ได้ โดยศาลจะพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบ และสิ่งอื่นเกี่ยวกับจำเลยทั้งปวง ประกอบการพิจารณา (ฎ. ๒๔๘/๒๕๔๕)

มาตรา ๘๐

มาตรา ๘๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วย “การพยายามกระทำความผิด” ของบุคคลที่ยังคงมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่เมื่อยังมีได้เป็นความผิดสำเร็จตามความประสงค์ของผู้กระทำ กฎหมายจึงกำหนดระวางโทษไว้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหากได้มีการกระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง การพยายามกระทำความผิดตามปกติจะเริ่มต้นจากภาวะ “การลงมือ” กระทำความผิด แต่กระทำไปไม่ตลอด เช่น นาย ก. ยกปืนขึ้นเล็งไปที่ นาย ข. แต่เห็นตำรวจอยู่ใกล้จึงไม่ได้ยิงไปที่ นาย ข. หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล เช่น นาย ก. ใช้ปืนยิงไปที่ นาย ข. แต่ความที่ นาย ก. ยิงไม่แม่น หรือ นาย ข. หลบทัน กระสุนปืนจึงไม่ถูก นาย ข. เช่นนี้ถือว่า นาย ก. พยายามกระทำความผิด

มาตรา ๘๐ วรรคสอง การพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่งนั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ ๒ ใน ๓ ส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น การที่ นาย ก. จะมีความผิดฐานพยายามฆ่า นาย ข. ต้องพิจารณาว่าหากเป็นการที่ นาย ก. มีเจตนาฆ่า นาย ก. จะมีความรับผิดชอบตามมาตรา ๒๘๘ ประกอบกับมาตรา ๘๐ นั่นคือ นาย ก. ต้องระวางโทษ ๒ ใน ๓ ส่วนของโทษ ที่มาตรา ๒๘๘ กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกา

- จำเลยกระชากลูกเลื่อนปืนให้กระสุนเข้ารังเพลิงพร้อมจะยิงได้และจ้องเล็งไปทางผู้เสียหาย แต่ไม่ทันยิงเพราะถูกขัดขวาง เช่นนี้เป็นพยายามฆ่าคน (ฎ. ๑๗๖๕/๒๕๒๑)

๓๖๖/๒ ได้เช่นเดียวกัน เช่น ใช้อวัยวะเพศคู่ใดกับอวัยวะเพศของศพเพื่อสำเร็จความใคร่ เป็นความผิดอนาจารแก่ศพ (เทียบ ฎ. ๒๕๓๐/๒๕๕๔) อย่างไรก็ตาม หากเป็นความผิดกระทำชำเราแก่ศพแล้ว ไม่เป็นความผิดอนาจารแก่ศพอีกบทหนึ่ง (เทียบ ฎ. ๕๒๓/๒๕๑๘)

มาตรา ๓๖๖/๓

ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มีองค์ประกอบของความผิดดังนี้

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ โดยไม่มีเหตุอันสมควร

๓. ซึ่งศพ ส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ

องค์ประกอบภายใน

เจตนา

คำอธิบาย

การกระทำที่ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ เป็นการกระทำในลักษณะเช่นเดียวกันกับความผิดฐานทำให้เสียหาย ตาม ปอ. มาตรา ๓๕๘ แต่มาตรา ๓๖๖/๓ เพิ่มคำว่า “เคลื่อนย้าย” ไปด้วย ซึ่งคำว่า “เคลื่อน” หมายความว่า ออกจากที่หรือทำให้ออกจากที่ เลื่อนหรือทำให้เลื่อนไปจากที่ คำว่า “ย้าย” หมายความว่า ทำให้เคลื่อนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เปลี่ยนไปสู่อีกที่หนึ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔) การทำให้เสียหายดังกล่าวต้องได้กระทำต่ออย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ศพ

(๒) ส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ

“เจตนา” คือ เจตนาธรรมดา ตาม ปอ. มาตรา ๕๙

บรรพ ๑ หลักทั่วไป

ลักษณะ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔ กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใดๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ

เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณี แห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมาย ที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลัก กฎหมายทั่วไป

มาตรา ๕ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำ โดยสุจริต

มาตรา ๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๗ ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดย นิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวง การคลังพิจารณาทบทุกสามปี ให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ย เงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

มาตรา ๘ คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้ จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จาก บุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น

มาตรา ๒๒๓ ถ้าฝ่ายผู้เสียหายได้มีส่วนทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายด้วยไซ้ ท่านว่าหนี้อันจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ฝ่ายผู้เสียหายมากน้อยเพียงใดนั้นต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นประมาณ ข้อสำคัญก็คือว่าความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายไหนเป็นผู้ก่ออภัยน้อยกว่ากันเพียงไร

วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ใช้แม้ทั้งที่ความผิดของฝ่ายผู้เสียหายจะมีแต่เพียงละเลยไม่เตือนลูกหนี้ให้รู้สึกถึงอันตรายแห่งการเสียหายอันเป็นอย่างไรร้ายแรงผิดปกติ ซึ่งลูกหนี้ไม่รู้หรือไม้อาจจะรู้ได้ หรือเพียงแต่ละเลยไม่บำบัดปัดป้อง หรือบรรเทาความเสียหายนั้นด้วย อนึ่งบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๒๐ นั้นท่านให้นำมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒๔ หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจนค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจนได้

มาตรา ๒๒๔/๑ ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น

ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๒๒๕ ถ้าลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อระคายตุลอันได้เสื่อมเสียไประหว่างผิดนัดก็ดี หรือวัตถุอันไม่อาจส่งมอบได้เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดขึ้นระหว่างผิดนัดก็ดี ท่านว่าเจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยในจำนวนที่จะต้องใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน คิดตั้งแต่เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการกะประมาณราคานั้นก็ได้ วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่ลูกหนี้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ราคาวัตถุตกต่ำเพราะวัตถุนั้นเสื่อมเสียลงในระหว่างเวลาที่ผิดนัดนั้นด้วย

มาตรา ๑๐๙๗ บุคคลใดๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มกิจการและตั้งเป็นบริษัท จำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๙๘ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป
- (๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราช อาณาเขต
- (๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท
- (๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด
- (๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้น มีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร
- (๖) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มกิจการ ทั้งจำนวนหุ้น ซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อซื้อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๙๙ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสอง ฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มกิจการ โดยมีพยานลงชื่อรับรองด้วย สองคน และให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียน

ถ้าการจดทะเบียนบริษัทมิได้ทำภายในสามปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ ให้หนังสือบริคณห์สนธินั้นสิ้นผล

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มกิจการทุกคนต้องลงชื่อซื้อหุ้นๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัด ก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่าต้องจดแถลงความรับผิดชอบนั้นลงไว้ในหนังสือ บริคณห์สนธิด้วย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนี้ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

- (๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท
- (๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน หรือหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม
- (๓) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้
- (๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือเพียงคนเดียว
- (๕) เมื่อมีเหตุอื่นใดทำให้บริษัทนั้นไม่สามารถที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้

แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีทำผิดในการยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงานประชุมตั้งบริษัท หรือให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนสั่งให้เลิกบริษัทก็ได้ แล้วแต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๙

การควบรวมบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๘ บริษัทจำกัดจะควบรวมกันได้ โดยใช้มติพิเศษ

บริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไป จะควบรวมในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ควบรวมกันโดยเป็นบริษัทขึ้นใหม่ และบริษัทที่มาควบรวมกันต่างหมดสภาพการเป็นนิติบุคคล
- (๒) ควบรวมกันโดยบริษัทหนึ่งบริษัทใดยังคงมีสภาพเป็นนิติบุคคล และบริษัทอื่นที่ควบรวมกันหมดสภาพจากการเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๑๒๓๙ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบรวมบริษัทจำกัด บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

ส่วนที่ ๑๒

การแปรสภาพห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๖/๑ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดอาจแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดได้ โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนและดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) แจ้งความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนที่จะให้แปรสภาพห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัทจำกัดเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสิบวันนับแต่วันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนให้ความยินยอม
- (๒) ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราว และมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งรู้ว่าเป็นเจ้านี่ของห้างหุ้นส่วนบอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะแปรสภาพห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัท และขอให้เจ้านี่ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดนั้น ส่งคำคัดค้านไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น

ถ้ามีการคัดค้าน ห้างหุ้นส่วนนั้นจะแปรสภาพมิได้จนกว่าจะได้ชำระหนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว

มาตรา ๑๒๔๖/๒ ในกรณีไม่มีการคัดค้านหรือมีการคัดค้านแต่ห้างหุ้นส่วนได้ชำระหนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องประชุมเพื่อให้ความยินยอมและดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท (ถ้ามี)
- (๒) กำหนดจำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัท ซึ่งต้องเท่ากับส่วนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วน และกำหนดจำนวนหุ้นของบริษัทที่จะตกได้แก่หุ้นส่วนแต่ละคน
- (๓) กำหนดจำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วในแต่ละหุ้น ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นแต่ละหุ้นที่ตั้งไว้

คำอธิบายมาตราสำคัญ

บรรพ ๑

มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นหลักการเบื้องต้นในการใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน (private law) และสอดคล้องกับสกุลกฎหมายของประเทศไทยที่เป็นประเทศใช้สกุลกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

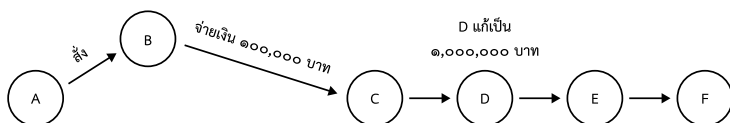
ในการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงจึงต้องทำให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่จะต้องใช้กฎหมายตามตัวอักษร และหากข้อเท็จจริงนั้นไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย การใช้กฎหมายก็ต้องเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในส่วนกฎหมายนั้นๆ

มาตรา ๔ วรรคสอง เป็นวิธีการอุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่ไม่สามารถใช้ข้อเท็จจริงตามบัญญัติของกฎหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่งข้างต้นได้ ให้อุดช่องว่างของกฎหมายดังนี้

๑. ให้ใช้จารีประเพณีแห่งท้องถิ่น กรณีไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับใช้กับคดีได้
๒. ให้ใช้วิธีเทียบเคียงบทบัญญัติของกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง กรณีไม่มีจารีประเพณีแห่งท้องถิ่น ตามข้อ ๑
๓. ให้ใช้หลักกฎหมายทั่วไป กรณีไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาเทียบเคียง ตามข้อ ๒

มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง “สภาพบุคคล” เป็นกรณีจุดเริ่มต้นของภาวะการเป็นมนุษย์ที่กฎหมายเรียกว่าบุคคล ซึ่งตามปกติบุคคลแบ่งเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ในมาตรานี้เป็นกรณีบุคคลธรรมดา ซึ่งจะเริ่มต้นในการทรงสิทธิหรือได้รับสิทธิตามกฎหมายในความเป็นบุคคล

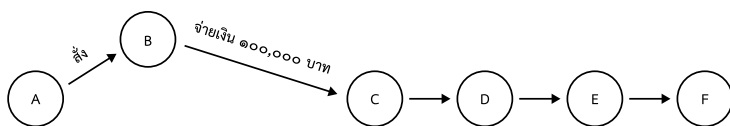
มาตรา ๑๐๐๗ ถ้ามีการแก้ไขข้อความอย่างใดๆ หรือคำรับรองตัวเงินโดยมิได้รับ ความยินยอมจากคู่สัญญาในตัวเงินทุกคน ผลก็คือตัวเงินฉบับนั้นไม่เสียไป แต่ยังคงมีผลผูกพันกับบุคคลที่ทำการแก้ไขหรือยินยอมในการแก้ไขนั้นกับ ผู้สืบทอดในภายหลัง

ผลที่ได้

- (๑) นาย D รับผิดชอบต่อ นาย E และนาย F ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพราะนาย D แก่ไข
- (๒) นาย A, นาย B และนาย C ย่อมไม่มีการแก้ไข นาย A, นาย B และนาย C รับผิดชอบ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- (๓) นาย A, นาย B และนาย C ไม่ยอมในการแก้ไข นาย A, นาย B และนาย C หลุดความรับผิดชอบ แต่นาย E ต้องรับผิดชอบ ๑,๐๐๐,๐๐๐๑ บาท ต่อ นาย F เพราะอยู่ หลังการเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๑๐๐๗ วรรค ๒ มีการแก้ไข แต่เป็นการแก้ไขไม่ประจักษ์ คือ แนบเนียน ผู้แก้ไข ผู้ยินยอม และผู้สืบทอด หลังการแก้ไขต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรง และไต่เบี่ย เอาแก่ผู้สืบทอดก่อนการแก้ไขได้ด้วย

ผลที่ได้

นาย F ผู้ทรงไต่เบี่ยนาย E และนาย D ได้ในวงเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๑๐๐๗ วรรคแรก และนาย F ยังไต่เบี่ยนาย A และนาย C ได้ตามจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และไต่เบี่ยนาย B ได้ในจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หากนาย B รับรองตัว

บรรพ ๔

มาตรา ๑๒๙๙ เป็นเรื่องการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งอาจได้มาโดย ๒ ทาง คือ (๑) ได้มาโดยทางนิติกรรมตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรคหนึ่ง และ (๒) ได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรคสอง

๑. การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางนิติกรรม ตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรคหนึ่ง จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะไม่บริบูรณ์ ซึ่งคำว่า “ไม่บริบูรณ์” มิได้หมายถึงโมฆะ หากแต่หมายถึง ไม่บริบูรณ์ในฐานะเป็นทรัพย์สินที่จะตกติดกับตัวทรัพย์ และจะใช้ยื่นกับบุคคลโดยทั่วไปได้ แต่ยังคงมีผลใช้บังคับกันได้ในระหว่างคู่กรณี (ฎ. ๓๓๓๓/๒๕๔๙) หรือทายาทผู้สืบสิทธิของคู่กรณี (ฎ. ๒๙๖๕/๒๕๓๓)

๒. การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม ตามมาตรา ๑๒๙๙ วรรคสอง การได้มาโดยทางอื่นดังกล่าว อาจจำแนกได้ ๓ ทาง คือ

๒.๑ การได้มาโดยผลของกฎหมาย เป็นต้นว่า การได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ ตามมาตรา ๑๓๘๒

๒.๒ การได้มาโดยทางมรดก การได้อสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยการรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ตามมาตรา ๑๖๒๙ เป็นการได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม (ฎ. ๔๔๔๕/๒๕๔๕, ๕๒๗๘/๒๕๕๒) สำหรับการได้มาโดยการรับมรดกในฐานะผู้รับพินัยกรรมนั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการได้มาโดยทางนิติกรรม (ฎ. ๑๘๔๐/๒๕๑๔ ประชุมใหญ่, ๖๖๗/๒๕๔๒)

๒.๓ การได้มาโดยคำพิพากษาของศาล ถือเป็น การได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม (ฎ. ๓๕๒/๒๔๘๘) แต่ต้องมีใช้คำพิพากษตามสัญญาประนีประนอมยอมความ เพราะการได้มาตามคำพิพากษตามยอมดังกล่าว เป็นการได้มาโดยทางนิติกรรม (ฎ. ๗๑๔๓/๒๕๔๖)